

Høringsuttalelse fra Teknas etatsforening for jordskifte i Møre og Romsdal

Det vises til Justis- og beredskapsdepartementets høringsnotat og -brev datert 26.01.22.

De Tekna-organiserte i Møre og Romsdal jordskifterett utgjør fem jordskiftedommere, i tillegg til jordskifterettslederen. Jordskifterettslederen gir egen uttale. Synspunktene her er derfor de fem jordskiftedommerne sine tilbakemeldinger til høringen og reverseringsspørsmålet.

Vår konklusjon

Etter drøftelser og avveielser ønsker vi å beholde dagens struktur framfor å reversere tilbake til den tidligere domstolstrukturen.

Proessen fram til dagens domstolstruktur

For oss i Møre og Romsdal var domstolkommisjonens delrapport 1 (framlagt 1. oktober 2019) dramatisk. De tre jordskifterettene i Møre og Romsdal ble av kommisjonen foreslått sammenslått til én domstol og lokalisert til Ålesund og Kristiansund. Altså skulle de tre bestående jordskiftemiljøene i Surnadal, Molde og Ørsta nedlegges og flyttes til to nye lokaliteter i fylket. Vi er enige i synspunkt i høringsnotatet at domstolkommisjonen ikke var sammensett slik at den er representativ, verken sett mot geografi, størrelse på domstol eller fagmiljø. Vi viser til at det bl.a. bare var ett medlem fra jordskiftemiljøet. Vi stiller også spørsmål om det er bra at sentrale personer i DA innehar flere roller, og om det sikrer den nødvendige avstand for å vurdere kommisjonsarbeidet mer uavhengig. Dette slik at en sikrer tillit også internt i organisasjonen.

Dagens domstolstruktur (vedtatt i Stortinget desember 2020) innebar en modifisert løsning, der vi fra 14. juni 2021 er én jordskifterett men hvor de tre eksisterende kontorstedene i Surnadal, Molde og Ørsta er beholdt. Dette betyr at nærheten til sakene/eiendommene er opprettholdt, noe som er viktig både for de ansattes reisetid og for brukernes mulighet til å oppsøke oss for informasjon/veiledning.

Effekter av dagens domstolstruktur

Dagens domstolstruktur har for jordskifterettene kun virket i 10 måneder. Det er svært kort tid å vurdere effekter ut i fra, men vi mener ny struktur i hvert fall gir større fleksibilitet ved saksfordeling, habilitetsproblemer og ved eventuell sykdom/vakanse. Videre ser vi at saksbehandlerkapasiteten utnyttes mer fleksibelt nå, fordi man i dette arbeidet har mulighet (på kort varsel) til å avlaste hverandre på tvers av kontorene. Det er ikke umiddelbart lett for oss å se hvordan man på en ressurseffektiv måte skal oppnå de samme effekter i en reversert domstolstruktur med de samarbeidsformer som antydes i høringsnotatets punkt 3.2.3 (felles saksinntak etc.).

Med dagens domstolstruktur antar vi at vi på sikt også vil kunne øke rettsmeklingsandelen i sakene våre, fordi vi har flere ansatte å spille på og i større grad kan spesialisere dette arbeidet. Dette arbeidet er allerede i gang. Det kollegiale fagmiljøet oppleves i det daglige arbeidet noe større i dagens struktur enn tidligere. Man har flere kollegaer å ta en fagprat med. Dette vil sikkert bli enda bedre på sikt, når organisasjonen har satt seg. Kanskje er det også lettere å rekruttere til en litt større jordskifterett, selv om den i realitet består av tre rettssteder?

Hovedankepunktet mot dagens struktur er fraværet av stedlig ledelse, for to av rettsstedene (for tida Surnadal og Molde). Det er avgjørende at lederen er oppmerksom på dette, og prioriterer tilstedeværelse, involvering og likebehandling. Samtidig er det viktig å unngå at lederen i en slik struktur kun blir en «administrator». Den beste lederen er nok den som selv tar aktivt del i saksarbeidet. I stillingsannonser/ansettelsespolicyer etc. bør det derfor framgå at lederen i hovedsak må delta i vanlig saksarbeid.

To viktige forutsetninger for å beholde dagens domstolstruktur

Vi oppfatter at det gjennom stortingsbehandlingen desember 2020 ble oppnådd en trygghet for de minste domstolene (fire eller færre dømmende årsverk). Vi legger til grunn at vedtaket gjelder jordskifterettene på lik linje med tingrettene. Det vises til punkt 6.2 i Domstoladministrasjonens høringssvar (23.03.2022), og vi forutsetter at den foreslått ordlyd innarbeides i domstoloven. Den andre viktige forutsetning for å beholde dagens domstolstruktur er at det lovfestes at framtidige endringer av rettsstedene må behandles av Stortinget, jf. punkt 6.1 i Domstoladministrasjonens høringssvar.

Generelle innspill for å sikre samarbeid, lik praksis og faglig gode jordskifteretter, jf. punkt. 3.2.3 og 4.3 i høringsnotatet.

1. Innenfor jordskifterettene har det vært gode erfaringer med tilkalling av dommer (TKD) i enkeltsaker, for å avhjelpe domstoler med mangel på kapasitet. Uansett utfall av evt. reverseringsspørsmålet, er jordskiftedomstolene relativt små domstoler, og det er viktig å styrke ordningen med TKD. Dette med regler, rutiner og godtgjørelse, som sikrer at ordningen kan bli bedre. Ordninga med TKD fra hele landet gir en fleksibilitet mellom ulike rettskretser med ulik saksmengde.
2. Det er viktig å ta vare på det som kjennetegner særdomstolen jordskifteretten, og styrke dette.
 - a. Jordskifteretten har mange selvprosederende parter og det trenger ikke være tvist for å kreve en jordskiftesak. Sett opp mot bl.a. økningen i sakskostnader i sivile saker, mener vi at det er viktig å ha fokus på dette. De selvprosederende må fortsatt sikres samme rettighetene som en part som velger å bli representert med advokat.
 - b. Sikre ingeniørene/teknisk utreder sin rolle i jordskifteretten. Dette slik at det gode faglige samarbeidet mellom dommer og ingeniør kan fortsette og styrkes.
 - c. Fagkompetanse innenfor fast eiendom – og at en har gode virkemiddel/verktøy for å løse utfordringen partene står overfor.
3. Det er i dag utarbeidd flere nasjonale veiledere for behandling av ulike typer saker. Disse ligger på intranett. I lag med felles møteplasser, kurs, e-kurs, deling av rutiner til inspirasjon, er dette med på å bidra til kompetanseheving. I tillegg til mer lik praksis i de ulike domstolene. Det er viktig å fortsette utvikling av felles saksrutiner for å sikre rettssikkerheten.
4. I tillegg ser vi at det å tilpasse saksbehandlingssystemet Lovisa enda bedre til jordskifteprosess vil kunne effektivisere saksbehandlingen.
5. Vi ser ikke grunnlag for at en innenfor særdomstolen jordskifte treng spesialisering av dommere. Det at en utvikler fagmiljø/nasjonale resurspersoner, som kan være i front på ulike tema og gi råd og støtte til andre er imidlertid positivt.

Henstilling til det videre arbeidet

Vi ønsker å poengtere at det er viktig at man evner å se strukturspørsmålene for tingrett og jordskifterett uavhengig av hverandre. Hvilket betyr at konklusjonen i reverseringsspørsmålet for Møre og Romsdal tingrett kan være annerledes enn for Møre og Romsdal jordskifterett.

26. april 2022

Erland Müller
fylkestillsvalgt i Møre og Romsdal